

YEMEK
SUNUMUNDAN
GİYİME: ALTIN
KAPLAMA

Osmanlı İmparatorluğu'nda, 16. yüzyılda altın çağına ulaşmış ancak günümüzde artık icra edilmeyen Tombak sanatının müzeler ve özel koleksiyonlardan seçilen en nadide örneklerin yer aldığı sergi; "Sofra ve Yemek Sunumu", "Su, Temizlik ve Güzel Koku", "Giyim Kuşamda Tombak", "Osmanlı'nın Altın Ordusu" ve "Işık Kaynağı" başlıkları altında toplamda beş bölümden oluşuyor ve tombakları kullanan alanlarına göre sanatseverlere tanıtmayı amaçlıyor. Serginin küratörlüğünü Nihat Tekdemir, danışmanlığını Prof. Dr. Sumer Atasoy ve Güner Liman, tasarımını ise Yeşim Demir yaptı. Sergiyi, danışmanlarından Güner Liman ve küratörü Nihat Tekdemir'e sorduk.

ALTINDAN
SÜZÜLEN
ZARAFET

Tombak

Yapı Kredi Müzesi, kendi koleksiyonundaki tombakların yanı sıra Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıklar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Harbiye Askeri Müze ortaklığında açtığı "Tombak: Altından Süzülen Zarafet" sergisiyle, Osmanlıların unutulmuş bir sanat dalını ve gizli kalmış bir hazinayı tarih ve sanat meraklılarıyla buluşturuyor.

ALİ
DEMİRTAŞ
alidemirtas@yapikredi.com

Türkiye'nin önemli müze ve koleksiyonlarından ödünç alınan 138 adet Osmanlı tombağı ilk kez bir arada sergileniyor. 21 Kasım 2018 - 28 Nisan 2019 tarihleri arasında gezilebilecek sergi, Osmanlı Dönemi'nde eşyalara altın görünümü vermek için altınla kaplanan ve tombak olarak adlandırılan yemek kapları, fincan zarfları, leğen-ibrikler, buhurdanlar, gülâbdanlar ve şamdanlar ile ziyaretçilere Osmanlı savaşı hayatının zarafetini sunarken; Osmanlı ordusu için üretilen; tombak miğfer, kalkan, at alınlığı ve koşum takımları ile askeri törenlerin ihtişamını gözler önüne seriyor. Osmanlı'ya özgü bu altın kaplama sanatının en nadide örneklerinin yer aldığı sergi, estetik ve kalite açısından Osmanlı zanaatkarlarının eriştiği seviyeyi de görmeye imkan tanıyor.

GÜNER LİMAN

NİHAT TEKDEMİR

TOMBAKLARIN
EN GÜZEL
ÖRNEKLERİ
OSMANLI'DA

Küratörlük süreci bir altın kaplama çeşidi olan tombağın kullanım alanlarının belirlenmesiyle başladı. Osmanlı'nın 16. yüzyıldan itibaren yoğun biçimde üretilen ve hayatın her kademesinde kullanılan tombak eşyalarının yoğun kullanıldığı bölümler belirlendi ve tematik bir sergi konsepti oluşturuldu. Sivil ve Askeri olmak üzere iki ana bölüme ayrılan sergide tombaklar her bir bölüm için farklı tipolojide seçildi ve kronolojik olarak yerleştirildi. Tombağın göz alıcı ve zarif altın dokusunu ön plana çıkarmak amacıyla eserler yalnız bir ortamda, her objeye özgü tasarlanan kaideler üzerinde özel aydınlatma metoduyla ziyaretçiye sunuldu. Tombaklama yöntemiyle kaplanan eşyaların en güzel ve nadide örnekleri Osmanlı İmparatorluğu'nda özellikle 16. ve 19.

yüzyılları arasında üretilmiş tombaklardır. Bu sihirli kimyayı tombak adıyla Türk madden sarotohka kazardran Osmanlı zanaatkarları, bakır ile altının mükemmel uyumunu fark ederek, hem korozyonu sorunu ortadan kaldırmış hem de sivil ve askeri alanlarda kullanılabilecek göz kamaştırıcı parlaklıkta zarif eşyalar üretmişlerdir. Tombak eşyaların değerli kalan sadece rengi ve parlaklığı değil, civanın sağlığı bozan etkilerini gözle alaklı bakını altına dönüştüren ustaların fedakârlığı olmuştur. Göz alıcı güzellikteki bu kıymetli tombaklardan her biri, üzerinde ustasının hatırasını taşımaktadır. Tombak: Altından Süzülen Zarafet sergisi, tombak ustalarının maharetli elleriyle asırlar önce yaptıkları ateşe atılan ve bu hatıraları canlandıran bir çaradır.

TOMBAKLAMA
GÜNÜMÜZE KADAR
YAŞATILAMAMIŞTIR

Osmanlı Devleti kuşkusuz görsel düzenine çok önem verirdi ve tombakların altın hissi yansıtılmasını nedeniyle bu düzende ayn ve çok önemli bir yeri vardı. Tombaklama yöntemi eşyalara altın görünümü vermek ve kullanıldıkları ortamı görsel olarak zenginleştirmek, ihtişamını arttırmak amacıyla uygulanan bir teknik. Bu eserler aracılığıyla sahiplerinin de varlığını bir anlamda yüceltilir ve misafire edilen insanlara verilen önem yansıtıldı. Her ne kadar geçmişteki tombak formları günümüzde yaşatılıyor olsa da bugün imal edilen bakırdan ve bakır alaşımlardan mamul ürünler ister kullanım amaçlı olsun ister turistik amaçlı olsun modern kimyasal yöntemlerle altınla kaplanmakta ve bu eserler tombak olarak adlandırılmaktadır. Bu doğru değildir. Tombaklama yöntemiyle altın kaplama işlemi Cumhuriyet döneminden sonra yaşatılamamıştır. Bu nedenle bundan sonra hangi yöntemle olursa olsun altınla kaplanan bakır ve bakır alaşımı ürünlere tombak denemez. Bu ürünler ancak gerçek taklit olarak adlandırılabilir. Geçmişte kullanılan tombak ve taklid damgası ise 'altın taklidi' anlamını içermesi yanında, o dönem Osmanlı zanaatkarlarının imal ettikleri tombak çeşidinden esyanın, yabancı dışardan gelenlere İstanbul'da yapılanları birbirlerinden ayırtabilmesi, alıcıları aldanmaması, İstanbul işi olduğunun onaylanması ve bilinmesi için kullanılmıştır. Tombak kitabında yayınlamış olduğumuz III. Selim fermanı bunun kanıtıdır.

